

прийняти в цьому участь. Їй відомо, що одного разу настане її час і вона поступово забере всіх – і молодих, і старих. Але поки вона може лише вичікувати, загрозовано занісши свій смертоносний жезл.

Виразність робіт Густава Клімта вражає уяву навіть досвідчених критиків, а доскональність і завершеність в купі з маніакальною любов'ю до деталей і опрацювання сюжету залишать сильні враження на будь-якому глядачеві. Полотна змушують задуматися про життя, про цінності, про любов, про тлінність буття і, звичайно ж, про смерть, яка неминуха, жахаюча, таємнича, але все ж прекрасна, тому що за смертю завжди слідує нове життя.

І навіть через півтора століття широка публіка таврує картини Клімта «збоченими», називає незрозумілими та дивними. Його полотна навіть в сучасному розкутому світі залишаються «скандальними» і зухвалими, піднімають суперечки між поколіннями і статями, але ніколи, нікого не залишають байдужим.

Головненко В.К.

студентка,

Київський університет імені Бориса Грінченка

ЕЛЕМЕНТИ КУЛЬТУРНО-ІСТОРИЧНОГО НАДБАННЯ В УКРАЇНСЬКОМУ ПЕЙЗАЖНОМУ ЖАНРІ

На сьогодні збереження природних пам'яток, первозданих ландшафтів, культурно-історичного надбання рідного краю, займає чільне місце в мистецтві. Тому слід розглянути пейзаж, як провідний жанр, що відображає унікальність і мальовничість української природи. Наразі історичні пам'ятки різних часів складають особливості композиції пейзажу, відкриваючи простір для творчості та наукових досліджень.

Пейзаж – жанр в образотворчому мистецтві, в якому об'єктом зображення є природа. Пейзажом називають також окремий твір цього жанру. Український пейзажний живопис розвивався в контексті європейського мистецтва, і кращі твори українських художників-пейзажистів увійшли до скарбниці вітчизняного образотворчого

мистецтва, стали його невід'ємною частиною, віддзеркаливши процеси і зміни, що відбулися в часі.

В українському мистецтві з середини XIX ст. пейзаж стає одним з найпопулярніших жанрів, що сприяв створенню національного пейзажу, динамічному розвитку нових тенденцій, спрямованих на новаторський пошук втілення реального середовища. За останні два століття з-під пензля талановитих українських живописців з'явилося чимало шедеврів у пейзажному жанрі, які значно збагатили світове мистецтво. Сьогодні пейзажі В. Орловського, С. Васильківського, М. Ткаченка, В. Кричевського, С. Світославського, А. Куїнджі, П. Холодного, І. Труша, М. Бурачека, К. Трохименка, Г. Глюка, А. Ерделі, Е. Контратовича, Ф. Манайла, Й. Бокшая, А. Коцки, М. Глуценка, О. Шовкуненка, Т. Яблонської та багатьох інших прикрашають експозиції вітчизняних й зарубіжних музеїв і галерей.

Пейзаж залишається надзвичайно популярним жанром і серед українських живописців нового покоління, які активно використовують у своїй творчості національні традиції й досягнення сучасного світового мистецтва. На початку XIX ст. пейзажний жанр розвивається у контексті портретного живопису. У виконанні портретів перед митцями поставали нові завдання – реалістичне відображення життя, де пейзаж використовувався для підсилення емоційного впливу, поетичної настроєності, що складало нове відчуття природи. Паралельно пейзаж розвивається і як самостійний жанр: інформативно насичені зображення конкретної місцевості детально відображали характерні особливості ландшафту, садиб, околиць, парків, маєтків тощо. Такі видові пейзажі створювалися на замовлення Петербурзької Академії художеств для потреб відповідних державних відомств та власників маєтків.

У другій половині XIX ст. український пейзаж набуває самостійного ідейно-естетичного значення і своєрідного образотворчого ладу. Це споріднює його з російською пейзажною школою і творами майстрів пейзажного жанру у світовому мистецтві. Розвиток пейзажу свідчить про якісне зростання українського живопису в цілому, про його плідне жанрове розгалуження та емоційну силу, а також про його національні ознаки та високу романтичність у відтворенні навколишнього світу. Саме тоді в живописі остаточно визначився й закріпився побутовий жанр, який черпав сюжети з навколишнього життя. Художники намагались розкрити правду соціальної дійсності, вселити віру у просту людину, уславити красу своєї батьківщини. Такі тенденції особливо

помітні у жанрі побутової картини та пейзажу, де сцени з життя народу розгортаються на тлі розкішної української природи, як, наприклад, у ліричних творах Миколи Пимоненка (1862-1912), Володимира Орловського (1842-1914), Костянтина Трутовського (1826-1893), Петра Левченка (1856-1917), Кириака Костанді (1852-1921). Саме в цей період починає формуватися українська національна школа пейзажного живопису, становлення і традиції якої пов'язані з ідеями та настановами передвижників.

Невелику спадщину залишив нам після себе організатор визволення Тараса Шевченка з кріпацької неволі та його щирий друг Іван Сошенко. З відомих творів художника, присвячених красвидам України, слід назвати такі: «Продаж сіна на березі Дніпра» та «Пейзаж» або «Біля річки». Якщо в першій із названих картин пейзаж дещо умовний, то в другій він – реалістичний, конкретний. В роботі «Пейзаж» автор вміло передає стан природи, сутінки. Природа огорнута в повітряне середовище, знаходячись в певній димці. Масив суші діагонально розділяє композицію від масиву повітря та води. Найвищими досягненням мистецької культури українського народу не тільки першої половини, а й всього XIX ст. є багатогранна творчість Т.Г.Шевченка. Його мальовані й поетичні образи України пробуджували у сучасників інтерес до його батьківщини, її природи, людей. Вони надихали на творчість багатьох художників.

В «Живописній Україні» Шевченко показав красу української природи, побут та звичаї народу, вперше в образотворчому мистецтві нашої країни відтворив одну з найславніших сторінок історії, присвячену зміцненню братерської дружби і воз'єднанню українського і російського народів «Дари в Чигрині» 1649 року. Своєю «Живописною Україною» Шевченко відкрив нову сторінку в історії вітчизняного образотворчого мистецтва демократичного напрямку, мистецтва критичного реалізму, що став прапором російських і українських художників-передвижників. Проведені в численних роз'їздах і в натхненній літературно-художній праці знамениті «три літа» перебування Шевченка на Україні. Спостереження за природою в різних умовах освітленості принесло йому відчуття мінливості природи, її прихованої творчої сили. Шевченка захоплює в ці роки, заснована на скромному правдивому мотиві дві його жанрові картини – «На пасіці» і «Селянська родина», які характеризуються підкресленою простотою

пейзажного тла, в якому з граничною якістю декларується нове розуміння єдності природи і нова роль світла.

Т.Г. Шевченко, основоположник критичного реалізму в українському образотворчому мистецтві, був одним із перших українських художників, які проклали шлях до нового реалістичного мистецтва демократичного напрямку. Митець був віртуозним майстром акварелі і сказав цілком нове слово і в розвитку живописної олійної техніки. Творчість Т.Г. Шевченка відкриває нові сторінки історії українського образотворчого мистецтва першої половини і середини XIX століття в галузі реалістичного живопису і графіки, в розвитку портретного, побутового, історичного жанрів. І дуже поважне місце в його образотворчій спадщині займає пейзажний живопис – від майже документально точного відтворення місцевості до сповнених емоцій композицій. Художня майстерність Кобзаря стала фундаментом для наступного етапу розвитку вітчизняної образотворчості.

Підсумовуючи викладене можна вважати, що сучасне мистецтво використовує історичне надбання українських класиків, нашої державі є чим пишатися та насолоджуватись неповторними роботами митців.

Список використаних джерел:

1. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. «Шевчеви пейзажного живопису. URL: <http://nbuv.gov.ua/node/186>
2. Історія пейзажного жанру. URL: <https://sites.google.com/site/pejzazurok/istoria-pejzaznogo-zanru>
3. Андреева Жанна Василівна / Наукова робота: «Становлення українського реалістичного пейзажного живопису першої половини XIX ст.» 27 липня 2019 р. URL: <https://naurok.com.ua/naukova-robota-stanovlennya-ukra-nskogo-realistichnogo-peyzazhnogo-zhivopisu-persho-polovini-hih-st-115353.html>